СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LI. Ч. 66. Джерзі Сити, Н. Дж., середа, 7-го квітня 1943. — No. 66. Jersey City, N. J., Wednesday, April 7, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

НАЙВАЖНІШЕ Й ПЕРШЕ ПОВОЄННЕ ЗАВДАННЯ: ПОДБАТИ ЗА ПОСТІЙНУ ПРАЦЮ

ВАШИНГТОН. — Краєве Товариство Плянування, в якого склад входять представники бизнесу, праці й хліборобства, в числі 50 осіб, предложили президентови Рузвелтови меморіял з 8 точок, в якому кладуть головну увагу на те, що по війні треба зараз дати роботу всім воякам, що вернули з війська, як й іншим, та подбати про кращі житеві умовини в такий спосіб, щоб усі мали певну і тривалу роботу. Комітет заявив, що не хотів би знову бачити ветеранів, що продають яблока на вулицях, як теж товпи людей, шукаючих за працею. Щоби такого по війні не було, треба вже тепер виготовлювати пляни. Повоєнна господарка, кажеться далі, повинна бути завданням приватного бизнесу, промислу і хліборобства, яким треба керуватись тим, що вони є відповідальні за загальне добро. Президент Рузвелт був дуже врадований, що дістав меморандум у тій важній справі.

УЧАСТЬ АМЕРИКИ У СВІТОВІЙ СТАБІЛІЗАЦІЇ ВАЛЮТИ.

ВАШИНГТОН. — „Хтось" виявив у Лондоні дещо з тих тайних нарад, що ведені в Вашингтоні в справі економічної повоєнної стабілізації. Не думають, що це зробив хтось з представників британського уряду, але є ще 10 інших держав, що беруть участь в нарадах. Досить, що через те тепер виявлено, що Злучені Держави згідні зложити до Фонду Обєднаних Держав до пять біліонів долярів, щоби таким чином створити разом з іншими державами міжнародний фонд, що вдержував би валюту у всіх краях на певній висоті. Підставою булоб золото. Без огляду на те, скільки грошей яка держава не вложилаб, вона не моглаб мати при голосованню більше як 25% з усього числа голосів.

УРЯД ЗАПЕРЕЧУЄ СПЛІТКИ ЩОДО ОЩАДНОСТЕЙ.

ВАШИНГТОН. — Секретар скарбу Морґентав заявив, що він хотів би знати, хто пускає сплетні, що уряд хоче натискати на тих, що мають ощадности в банках, щоби їх витягали і за це купували воєнні бонди. Морґентав каже, що це неправда, бо закупно бондів з ощадностей не здержує інфляції.

НЕМА ЗГОДИ В СПРАВІ МАЙНЕРСЬКОЇ ПЛАТНІ.

ВАШИНГТОН. — Д-р Джан Р. Стілмен, що посередничить між майнерською юнією і власниками копалень у справі майнерських домагань від імени департаменту праці, каже, що згоди нема, а тому мабуть спір вирішить Краєва Рада Воєнної Праці.

НАЙВИЩІ ЦІНИ НА ВОЛОВИНУ, ТЕЛЯТИНУ, ЯГНЯТИНУ І БАРАНИНУ.

ВАШИНГТОН. — На вище згадані роди мяса назначив Адміністратор Цін знижені найвищі ціни, які буде можна побирати в подробичній продажі від 15. квітня. Вони є ріжні в 12 ріжних районах.

ПОБОЮЄТЬСЯ ЗА СУДЬБУ МАЛИХ БИЗНЕСІВ.

ВАШИНГТОН. — Джезі Джонс, секретар торговлі, думає, що малого бизнесмена „жде чорна година", бо він має щораз менше товарів до продажі й тому не видержить а буде змушений замикати бизнес.

Є ЗАБАГАТО ГРОШЕЙ ДЛЯ ВИТРАТ.

ВАШИНГТОН. — Наслідком воєнних обставин річний краєвий дохід виноситиме цього року 119 біліонів долярів. А це значить, що буде на руках людей, яких 43 біліони долярів для витрати, себто закупна товарів, що збільшить загрозу інфлянції.

ВИРАБЛЯЮТЬ ЩОРАЗ БІЛЬШЕ ҐУМИ.

ВАШИНГТОН. — З Полудневої Америки доходять добрі вісти: З країв тих дістаємо тепер щораз більше ґуми, себто того артикулу, якого нам найбільше бракує.

ЗА ПРОДУКЦІЮ ДЛЯ ПОТРЕБ НАСЕЛЕННЯ.

ВАШИНГТОН. — Офіс Воєнної Продукції оголосив 200 ріжних родів „залізних артикулів", що будуть виготовлювані для вжитку цивільного населення, не зважаючи на продукцію воєнного знаряддя.

ЗДЕРЖАННЯ ПОЗИЧОК ФАРМЕРАМ.

ФИЛЯДЕЛЬФІЯ. — Фарм Секюрити Адміністрейшен здержало позички фармерам, що їх давано на потреби, звязані з засівами і жнивами, з тим, що повинні бути повернені по жнивах. Кажуть, що всі фонди, що були призначені на ті цілі, є вичерпані. В минулому році уділено 22,000 таких позичок. Через те повстало тепер дивне положення, бо відмовляється позичок тим, що продукують поживу в такому часі, коли всюди голоситься, що продукція харчів це найважніша тепер справа.

Американські Втрати при Транспортах Літаками Такі Малі, що Майже Ніякі

З ГОЛОВНОЇ КВАТИРИ В АВСТРАЛІЇ. — Начальник команди, що займається керуванням перевозу літаками американських збройних сил, майор-ґенерал Гаролд Л. Джордж, заявив кореспондентам підчас пресової конференції, що скаже їм щось таке, „в що ніхто не повірить, хіба що читав повісти Юлія Верна". Цею несподіванкою і доброю новиною є те, що на протязі лютого, коли перевозилось літаками на ріжні світові воєнні терени найбільше війська і воєнних матеріялів, американські страти в літаках виносять тільки 400 частин з одного проценту того числа літаків, які перевезено на призначені місця, якими можуть бути: Африка, Китай, Росія і т. д. На Пацифіку не втрачено ні одного літака, хоч ворог пробував нанести втрати.

БУДУВАТИМЕ „МЕТАЛЕВОГО ЛІТАКА-ВЕЛИКАНА"

ПОРТЛЕНД (Ореґон). — Американський корабельний „чарівник", Генрі Ж. Кайзер, заявив, що треба використати воєнну корабельну і літакову розбудову до будування „літаків будучности". Саме тепер хоче він збудувати модель такого літака-великана з металю, що зможе летіти без перестанку 17,500 миль і бомбардувати Токйо в такий спосіб, як японці бомбардували Перл Гарбор. Такі літаки, каже Кайзер, могли би бути вжиті й для інших цілей, як от для перевозу поживи в місця голоду. Теж і для торговельних і комунікаційних цілей в часі мира.

ВІЙНА В ТУНІСІ МОЖЕ ПОТРИВАТИ І ЧОТИРИ МІСЯЦІ

ВАШИНГТОН. — Військові знавці твердять, що воєнна кампанія в Тунісі може тривати ще від шість тижнів до чотирьох місяців, якщо ґен. Ромель захоче битись до останку.

НАША ДОПОМОГА ЗАВАЖИЛА В АФРИЦІ НА ПЕРЕМОГАХ

ВАШИНГТОН. — Офіс Воєнних Інформацій подає, що Злучені Держави можуть гордитись тим, що коли в Африці Аліянти відносять перемоги, то це теж завдяки тому, що Америка зробила „несподіванку" і доставила на терен війни найновіші тенки та проти-тенкові гармати.

ЗВІЛЬНЕНІ З АРМІЇ, В ВІЦІ ВІД 38 ДО 45, МОЖУТЬ БУТИ ЗНОВУ ПОКЛИКАНІ

ВАШИНГТОН. — Майор-ґенерал Луїс Б. Герші, що керує військовим побором, каже, що якщо до 1. травня не знайдуть праці в такій галузі, що є есенціональною, ті, що зістали звільнені з армії через вік, то їх тепер знову покличуть до бранки. Есенціональними є теж заняття в молочарських фармах чи деяких копальнях. Герші каже, що це все залежатиме, як довго затягнеться війна. Бо чим довше, тим глибше треба буде всякати в резервуар людської сили.

Аліянти Просять де Ґоля Відложити Візиту в Жірода

ЛОНДОН. — Як уже ґенерал де Ґоль, начальник Воюючих Французів, зголився на подорож до північної Африки на побачення з ґенералом Жіродом, французьким цивільним і військовим командантом Північної Африки, ґенерал Айзенгавер, начальник аліянтських військ у північній Африці, переслав де Ґолеви просьбу здержатися з виїздом; просьбу мотивував військовими зглядами.

Воюючі Французи висказують невдоволення з проволоки заходів коло обєднання всіх французьких груп, що співпрацюють з Аліянтами.

ВІДОБРАВ КНЯЗІВСЬКИЙ ТИТУЛ ЗА ПРОПАҐАНДУ

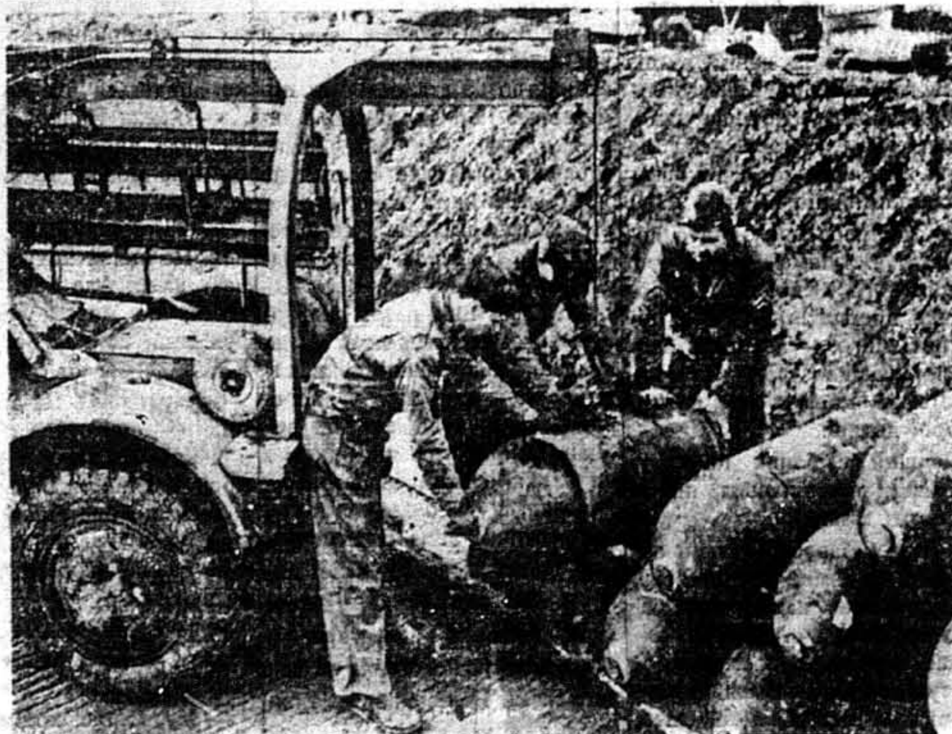
КАЇРО. — Король Фарук відобрав Мансурови Даудови, членови королівської родини, титул князя за те, що цей виїхав з Єгипту, нібито в ціли відвідання родини в Туреччині, а тимчасом поїхав до Риму, звідки став вести з фашистівського радія проти-британійську пропаґанду арабською-мовою.

ГОЛОД У ТУНІСІ

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ. — У містах Тунісі й Бізерті панує тепер серед тубильців просто голод. Мяса люди не їли ще від січня. Хліб пайкують по 180 ґрамів (6 унцій) на день. Перед усіми крамницями з харчами стоять довжезні лінії.

ПРЕДКЛАДАЮТЬ ПАРЛЯМЕНТОВІ ПЛЯН ПОВОЄННОЇ СТАБІЛІЗАЦІЇ

ЛОНДОН. — Уряд постановив предложити парляментови плян Джана Мейнарда Кейнса щодо стабілізації повоєнної монети. За цим пляном мала би бути створена міжнародня система, взорована на американській федеральній резервовій системі. Уряд скарбу хоче ухвалення пляну ще до закінчення війни.

ВЕЛИКОДНІ ПИСАНКИ В ДАРУНОК ҐІТЛЕРОВИ. — Американські вояки приготовляють 1000-фунтові бомби для висилки літаками з Анґлії до Німеччини, Ґітлерови на великодний дарунок. Кожна така бомба може розбити цілий блок будівель.

АМЕРИКАНСЬКИЙ РЕЙД НА НЕАПОЛЬ

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ. — Коло сто американських літаючих фортець з північно-західньої африканської повітряної сили вдарили в неділю по італійському порті Неаполю. Між поціленими обектами рейду є десять кораблів, що стояли в порті, в тому числі два великі пасажирські кораблі, три субмарини й велике число менших кораблів. На багатьох інших кораблях рейдери зчинили пожар. Вони знищили теж причали й докові маґазини.

Замітно, що в цім рейді великих бомбовиків не брали участи зовсім для їх оборони менші боєві літаки, як теж цікаво, що всі учасники рейду вирвалися з виправи ціло й не втратили ні одного літака. До того вони вдарили по дорозі по недалекім летничім майдані Каподічіно, де знищили цілу армаду стоячих на землі літаків. Підчас цього лету гармада скинула дві сотні бомб.

За італійськими радіовими звідомленнями, бомбардовано теж в неділю Салерно й Сиракузи. Командував цим рейдом ґенерал Дулител, що свого часу бомбардував був Токйо.

ВЕЛИКІ АЛІЯНТСЬКІ РЕЙДИ НА КІЛЬ, БРЕСТ Й АНТВЕРПІЮ.

ЛОНДОН. — Між 700 й 800 британійських і канадійських літаків вибралося в неділю в ночі на виправу проти німецької субмаринової бази в німецькім порті Кіль. 12 літаків не вернулося з виправи, котру британійський уряд називає дуже великою.

Зараз на другий день американські літаки з британійської бази вдарили по німецьких воєнних фабриках у бельґійському порті Антверпії, а сполудня того самого дня по доках і кораблях у французькому порті Брест. Не вернулися з цеї виправи три бомбовики й один боєвик.

АМЕРИКАНЦІ ПРОДОВЖАЮТЬ ОФЕНЗИВУ В ТУНІСІ.

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ. — Другий американський корпус армії в Тунісі, ведучи далі свою офензиву на полудневий схід від Ель Ґетар з ціллю получити чимскорше з восьмою британійською армією захопив два горби. У північнім секторі йшли завзяті двобої артилерії, підчас коли аліянтські літаки концентрували свою увагу на ворожі летничі майдани.

ЧЕРВОНА АРМІЯ НАСТУПАЄ НА НОВОРОСІЙСЬК.

ЛОНДОН. — У своїм наступі на німецьку базу Новоросійськ, на Кубані, червона армія захопила по дводневих боях низку замешкалих місцевостей. В окрузі Ізюму в долині Донця червона армія відбила поважні атаки ворога, як він пробував перейти через ріку.

Донесення бюра Ройтера зо Стокгольму подає, що червона армія заняла Баканськ, положений на головній кубанській залізниці, 12 миль від Новоросійська.

Німецькі літаки пробували зробити рейд на Ленінґрад, але лише поодинокі літаки вспіли пробитися до центра. В боях з російськими німці втратили 42 бомбовики.

ЩО СТАЛОСЯ З ҐЖАЦЬКОМ.

ҐЖАЦЬК. — Ілля Еренбурґ, советський воєнний кореспондент, описуючи місто Ґжацьк по його добуттю російськими військами, каже, що за 17 місяців своєї окупації німці вспіли зовсім знищити його як центр молочарської продукції. Вони плюндрували, мучили, вбивали, поневолювали. Лишили по собі руїну й смерть.

З 28,000 коров у міській череді осталося при вході червоної армії всего 240, з 37,000 курей 110. Не найдено ні одного самовара. Та не грабування вважає населення найгіршою стороною німецької окупації, а постійне мордування населення. Німці забирали малих дітей від матерей і висилали їх у неволю. Перед війною Ґжацьк мав 15,000 душ населення, при вступі німців 8,000, при відступі всего 1,000. З цього одного міста німці забрали принаймні 6,000 душ, понад половина цього дітей.

БРИТІЙЦІ ЗАТОПИЛИ ТРОЛЕР.

ЛОНДОН. — За звідомленням британійської адміраліції, британійські прибережні кораблі вдарили по 4 німецьких тролерах, як вони найшлися коло порту Дункерки. Британійці затопили один тролер і вернулися ціло до бази. Тролер потонув горіючи. 13 людей його залоги добуто з моря й взято в полон. Британійці мали трьох ранених.

ДАНСЬКІ САБОТАЖІ ПО ФАБРИКАХ.

СТОКГОЛЬМ. — По данських фабриках, що працюють для німецького уряду, пішла хвиля саботажу. Німці грозять, що як саботажі не будуть припинені, вони переберуть на себе данське судівництво.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів-року	$1.50	Six months	$1.50
В Джерзі Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів-року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Рахуватись з Волею Народів

Коли зважити, що Винстон Чорчил, британський премієр, що хиба хотів би кінця війни вже завтра, а говорить про рішальні бої в 1945 році, то видно, що ті, що знають, як війна стоїть, не дурять ні себе ні інших скорим закінченням війни. А коли так, то є ще багато часу і на вирішування ось тих ріжних спірних проблєм, що існують між народами чи там державами. Тому і краще тепер зужити всі сили на перемогу над ворогом, як зачати сперечатись. В тому є багато слушности. Але є теж дуже поважні арґументи і за те, щоби вже в часі, коли боремось з ворогом, думати про те, як має виглядати майбутній новий світ. Бо, якщо ми боїмося ось ті пляни підготовляти, щоби тим не пересварити одних союзників з другими, то тим самим, як це дехто підносить, ми помагаємо посередно гітлєрівській пропаганді, що постійно далі голосить, що демократії не всилі розвязати світових проблєм. А що тепер виринули деякі міжнародні спори, звязані з Совєтами, що то зголошують своє право до ріжних земель і народів, що хотілиб бути самостійними, то, кажеться далі, якщо ті проблєми будемо збувати повною мовчанкою, то це теж піде в користь націстівської пропаґанди, що то заповідає на випадок німецької прогри большевізацію цілої Европи. Бо якби так було й згадані народи відчули, що їм нема ніякого ратунку, а тільки піти під комуністичну диктатуру, то хто знає, чи вони тоді не махнулиб на те все рукою і не погодились з розпуки з націстичною диктатурою.

Що це важна проблема, видно, між іншим, і по тім, що її підносить у такій формі такий часопис як Ню Йорк Таймс. Що годі тепер ось такі проблєми обговорювати у всій повноті, це може бути теж зрозумілим, бож не хочемо сами собі завдавати такі рани, які ослаблювалиб наші сили і наш запал. Але можна наставати усім проґресивним людям по всіх краях і серед усіх народів, щоби хоч засадничо вияснити деякі принципи в такий спосіб, щоб ними не можливо було кожному з нас обертати на всі боки і толкувати собі по свойому. Як має бути свобода для всіх країв і народів, то треба в першу чергу означити, по чому можна пізнати , що якийсь нарід є дійсно свобідний. Або принаймні треба дати нагоду самому народови що впав жертвою теперішньої чи попередньої грубої сили, сказати своє слово про цю проблєму, очевидно не під наглядом і кнутом тої поліції чи війська, при помочі якого державлось чи держиться над тим народом владу. Ось це є ті засади, які треба усім нам визнати, якщо хочемо будувати новий світ на справжніх демократичних принципах, себто таких, які визнаємо тут в Америці. Інакше потвердимо старі насильства, або дамо згоду на нові. А що буде побудоване на насильстві, те стане відразу зародком нових неспокоїв і нових воєн.

Друга Кампанія за Воєнну Позичку

Департамент Скарбу Злучених Держав відкриває другу більшу кампанію за воєнною позичкою на домашньому фронті. Ціль кампанії — продати на 13 біліонів воєнних бондів, податкових щадничих росписок та бондів Департаменту Скарбу. Департамент закликає всіх американців до співпраці, до помочі хлопцям на боєвих фронтах, фінансуванням воєнних операцій.

Поки що всі американці, з якого роду не булиб, мали порівнююче найкращі положення, бо на території Злучених Держав Америки не відбувались бої. Нам більше щастило, ніж британцям, росіянам, китайцям та іншим союзникам, які бачили як воєнна машина „осі" переходила по їх країнах, руйнуючи доми, фарми, взриваючи їх міста, культурні установи, хати.

Департамент Скарбу розраховує на повну співпрацю кожного громадянина в цій боротьбі за свободу. Кожного хто на сьогодня живе в Америці, хто має щастя жити в ній, за тисячі миль від дійсних боєвих ліній.

Кошти звільнення підбитих країн Европи: Чехословаччини, Польщі, Норвеґії, Данії, Греції, Югославії, Голяндії, Франції, Бельґії та окупованих територій Росії від банд „осі" будуть надзвичайно великі. Ціна визволення буде висока, мірятиметься життям, кровю. Те, що ми маємо платити грішми, є багато меншою ціною. Від нас вимагається купувати літаки, танки, зброю, кораблі аби тримати в русі наступ за визволення. Від нас вимагається, аби ми давали ґазоліну та необхідні харчі нашим союзникам, аби уможливити для них боротьбу.

Нема сумніву, що хлопці за морями віддають себе вповні боротьбі. „Ню Йорк Таймс" за 25. березня помістив статтю свого кореспондента, що перебуває з американськими частинами в Північній Африці. Автор описує, якими відважними є наші вояки. Ніхто в тому не сумнівається.

Він оповів, як панцирні частини Ромеля розпочали великий наступ, вживаючи проти американських частин гітлєрівські так звані непереможні тенки. Він твердить, що американські хлопці не переставали битися — відбивалися і відбивалися, навіть як були оточені.

„Я слідкував за боєм, що схилявся то в один то в другий бік", каже кореспондент, „і думав, як багато інших, що нацисти пробються своїми панцирниками. Я бачив відвагу пересічного вояка, що залишався на своїй позиції, при своїй зброї, поки не спинено наступ. Правдоподібно американці не знали, що ті вибрані, німецькі панцирні частини мали бути непереможними".

Кореспондент описує як хлопці відбивалися, вони не знали слова „відступ". Вони знали, за що змаґалися. Вони знали, що бються за визволення підбитих народів, за своїх поляглих товаришів, за своїх братів по зброї, що попали у фашистські табори полонених та в концентраційні табори на Филипинах, в Німеччині, Японії та Італії.

Зброя, якою вони бються в Північній Африці, була куплена американським народом через закупно воєнних бондів і марок. Для втримання наступу конечно потрібні гроші. Ми не можемо залишити наших хлопців без підтримки — вони на нас числять. Вони змагаються до останньої краплі крови. Ми не можемо залишити без надії, без підтримки стероризованих жінок і мужчин окупованих країн. Безперечно, вони числять на Америку, як на головного визволителя. Ми не можемо залишити без підтримки наших боєвих союзників. Вони потребують нашого знаряддя для виконання свого завдання. Плянуйте зразу закуп бондів в постійно більшій кількости, щоби запевнити скору перемогу.

Центр Світової Політики

Можна твердити, що Злучені Держави стали сьогодня на переді світової політики. Чи цього вони собі бажали, годі з певністю твердити. Але що так є, годі заперечити.

На це склалося багато причин, які звязані з веденням війни, а далі й з справою упорядкування світа по війні. Світова демократія спирає нині свою головну силу і надію — на Америку. При її допомозі думає війну виграти. І при її допомозі думає завести кращий лад у світі, опертий на Чотирьох Свободах, проголошених президентом Рузвелтом. Ось і тому не диво, що всі нитки отих усіх сил, що змагають до тих спільних цілей -- сходяться у Вашинґтоні.

Та це не значить, що, наприклад, Лондон пішов на задне місце, що в Лондоні не обговорюються і не вирішуються найважніші справи, що Лондон не заважує. Так не є. Але це не зміняє цього, що Вашинґтон став сьогодня тим осередком, до якого звертається з найбільшими надіями просто тому, що Злучені Держави поставились до цеї війни в такий ідеалістичний спосіб, що кожний бачить, що нам не ходить не тільки про ніякі зиски з цеї війни, але що ми рішені понести великанські жертви для певних ідеалів, що є дорогі американському народови. Ось і тому кожний намагається якнайбільше зєднати собі в Вашинґтоні прихильників для своєї справи.

А між тими, що про це стараються є не тільки малі держави, що впали жертами аґресій, але й такі, що були чи є потугами. Крім них ще є народи, що не мали своїх самостійних держав до вибуху цеї війни, а були в складі інших держав, дуже часто переслідувані й гноблені. Ці теж звертають тепер свої очі на Вашинґтон, шукаючи в ньому допомоги для своїх визвольних змагань, чи для добуття кращих прав і забезпечень. А коли ми возьмемо під увагу, що всі ті чинники працюють, чи там ведуть свою пропаґанду в Вашинґтоні, при помочі численних представництв, пропаґандних чи пресових аґенцій і тим подібного, то можемо собі уявити, яким то міжнародним містом стала тепер столиця нашого краю.

З цього всього можнаб властиво почувати себе гордим, що стільки держав і народів старається позискати собі Злучені Держави, маючи до них довіря, що вони заступляться за слушну і справедливу справу. Та біда в тому, що саме треба вважати за справедливу справу. Бо коли глядіти на ті ріжні пропаґандні бюра, що себе поборюють, чи ті ріжні фракції чи особистости, що між собою ворогують, хоч є членами одної й тої самої держави, чи одного й того самого народу, то тоді побачимо, що за великий клопіт має наш уряд з тим усім. От погляньмо на боротьбу, яку ведуть між собою в Вашинґтоні ріжні французькі фракції. Між ними є такі завзяті загострення, що ті, що, наприклад, ненавидять ґенерала де Ґоля, не зважаючи, що є в французькій армії високими офіцирами, воліють піти до американської армії служити як звичайні вояки, ніж бути під де Ґолем, якого називають „комуністом".

Ось такі тертя є теж між поляками чи югословянами. Не бракує їх і серед чехів, де відчувається добре непорозуміння між президентом Бенешем і б. премієром Годзою; що має за собою американських словаків.

Про кожну таку ґрупу ложнаб писати цілий том, коли іде про ріжні інтриґи. Та все те опинюється до певної міри в департаменті стейту, бо всі ті ґрупи найбільше на нього натискають, вживаючи ще до того натиску помочи своїх земляків в Америці, як це роблять, поляки, чехи, словаки і т. д. Коли ще до цього додамо ріжних претендентів на деякі престоли, як от австрійський, то легко зрозуміти, що війна звалила на американський уряд величезний і дуже відповідальний тягар. Бо кінець кінців усі ті ґрупи — це Европа.

Говоримо наразі про Европу, хоч очевидно, міжнародні проблєми обіймають у Вашинґтоні цілий світ, а вже спеціяльну увагу приходиться там присвятити з природи річи — американській півкулі, себто нашим найближчим сусідам. Та панує таке переконання, що як не погодиться Европи, то порядку в світі не буде. Тому на Европу звертається найбільшу увагу, бо звідтам почались дві останні світові війни і звідтам вийде ще одна, якщоб ми не виграли мира.

Та є одна добра сторона у тому всьому: Вашинґтон має добру нагоду завчасу добре пізнати оті всі фракції, а якщоб можна було з ними дійти до порозуміння, то, як требаб припускати, булоб лекше по війні порозумітись і з тими чинниками, що їх застанемо на місцях, звільнених від агресорів. Тільки дехто сумнівається, чи ті всі ґрупи, що так тут між собою сваряться, будуть рішальними у тій Европі, яку застанемо по визволенню. Деякі думають, що так. Але многі з тим не погоджуються і кажуть, що про ті всі спори рішатимуть цілком інші люди.

Та чи рішатимуть одні чи другі, є час навчитись визнаватись у тих ріжних спірних проблємах, а це дуже важне, коли маємо на меті заводити порядок в Европі.

НЕСПОВНЕНІ НАДІЇ

В одній швайцарській ґазеті подано такий характеристичний для німецької духовости лист, писаний літом 1940 зарядом берлінського готелю Брістоль до одного швайцарця:

„Поважаний пане: У відповідь на вашого листа радо резервуємо для вас на десять днів, починаючи від 28. серпня, комнату, що виходить на „Унтер ден Лінден". Ціна для вас, як для нашого правильного гостя, виносить двадцять пять марок.

Одночасно бажаємо звернути вам увагу на факт, що нас просто засипують прозьбами від наших правильних гостей, котрих ми маємо коло 4,000, за кімнатами, які виходять вікнами на „Унтер ден Лінден", бо на загальний погляд у Німеччині тут власне скінчиться війна.

„Ми повідомили всіх тих які хотіли би зарезервувати собі кімнати, що виходять вікнами на „Унтер ден Лінден", що підчас паради повертаючихся військ вони будуть мусіти дозволити на доступ до цих кімнат гостям, які мають кімнати, що виходять вікнами на подвіря. Ми мусимо додати це застереження й до вашої резервації на випадок, якби парада повертаючихся військ трапилася підчас ваших відвідин. В інші часи вас ніхто не буде непокоїти.

(Підписано) Др. Больбук, менаджер".

З того, що це писав не якийсь дрібний канцелярист, але голова великого підприємства, і то не до своїх земляків, яких можна признати „втаємниченими" в німецькі сподівання, але до інтернаціональної клієнтелі, має додаткове значіння. Це показує, що цьому менаджерові з титулом універнитетського ступня навіть у голову не могло прийти, щоби сподівання, яким він піддався під впливом неосвіченого кімнатного маляра, могли його завести. В святім переконанню в непомильність Гітлера, яка певно є загадкою для не-німців, приступив цей титуловий бизнесмен до „орґанізації" використання кімнат у своїм готелю з видом на відомий берлінський бульвар, звичайну сцену воєнних парад,

Не менше замітною подробицею є дата резервації. Німці видимо ждали остаточного кінця війни в літі 1940 року. Можемо собі тепер уявити, яке розбиваюче їх душі розчарування мусить їх огортати тепер, коли після того літа минуло й ще одно літо, а по ньому іще одно і наближається вже третє, а вигляди перемоги певно не ближчі, як були в 1940 році.

ІВАН ФРАНКО

Основи Суспільности

Повість

71)

І всі четверо, не виключаючи й пані Олімпії, почали мити й натирати о. Нестора. Свіжа холодна вода справді підбадьорила хворого. Він підвів голову, в очах заблищав огник свідомости. Стогнання зробилися живіші, голосніші, та споміж них почали прориватися невиразні, вривані слова.

— Ой! Бо... лить! Ой, як же тя... жень... ко! Голова! Іє мо... о... я голова? Хто ме... е... е... е... ні голо... о... ву взяв? О... ооо!

— Маячить! Нещасний! Видно, в голові біль тяжкий чує! Ану, Параско! Живо ліжко постели! Перенесемо його на ліжко!

— А сорочку чи цю саму на нього надінемо? — питала Гапка.

— Е, ні! Я зараз вийму чисту з комоди! Хібаж можна хворого в такій закривавленій сорочці класти? Доктор прийде, люди поприходять, деж це можна, щоб пан отець так лежали.

І вона, не гаючись, виняла з комоди білу сорочку й наділа її на о. Нестора, котрого опісля три жінки при помочі садівника поклали на ліжко. Пані Олімпія сама поправила йому подушку, підложила яська так, щоб хворому було якнайвигідніше.

— Я радив би до голови оковити прикладати, — мовив садівник. — Це на такі рани дуже помагає.

— Не бійтеся, ми це й без вас знаємо, — відповіла Гапка, котра почала знов поратися коло пораненої голови о. Нестра, перемиваючи закривавлений рушник та губку. О. Нестор при найлекшім дотику до його голови стогнав страшенно, судорожно хапався пальцями за подушку, за груди, за що міг, і тратив притомність. Очевидно, біль був страшенний. Та коли Гапка поперемивала все, а пані Олімпія зі свого покою принесла у пляшечці оковиту, котрою намочено губку і приложено до рани, він швидко успокоївся, і здавалось, що заснув.

— Не треба йому надто докучати. Вступімся від нього, лишім його у спокою. Як трошечки проспиться, то сон покріпить його, — говорила спокійно, лагідно пані Олімпія, мов мати, дбаючи про спокій хворої дитини.

Перший садівник послухав її слів і, вклонившися, пішов до свого діла.

— А ти, Параско, візьми собі води й вимий тут підлогу, — промовила пані з тим самим спокоєм. — Аджеж не випадає, щоб отака калюжа крови тут лишалася. Вимий добре й піском посип. Нині літо, швидко висохне, а хворому це не пошкодить.

— Слухаю ясної пані! — промовила Параска і, вхопивши коновку, побігла за водою.

Розпорядившись отак, пані аж лікше відітхнула.

— Ой, Господи! — мовила вона, обертаючись до Гапки. — Та й перелякалиж мене! Я вже думала, чи справді тут яке забийство не сталося! Вся помертвіла! Бо подумати лишень, якби, не дай Боже, справді щось таке сталося на моїм обійстю та ще з єгомостем! Господи! Таж я не пережилаб того стиду, того людського поговору! Та Богу дякувати, що цим разом відвернув від мене нещастя! А як думаєш, Гапко, він дійде швидко до притомности? — перервала наразі свої сердечні виливи і, приступаючи близько до Гапки, з якимось острахом вдивлялася у бліде, старече, напівтрупяче лице о. Нестора.

— Не знаю, прошу ясної пані, — мовила Гапка, також вдивляючись в о. Нестора. — Щось мені та його рана не подобається. Вона, мабуть, тяжка, тяжча, ніж мені зразу здавалося.

— Тяжча? Як то тяжча?

— Боюсь, що то не тільки шкіра прорвалася, але під нею й кістка проламана.

— Що ти говориш, Гапко! Деж то може бути?

— Не знаю напевно. Але коли я доторкнулася зраненого місця, то здавалося, що кістка подається під пальцем.

— Алеж, Гапко! Якби кістка була проламана, адже там під нею мозок, то він би вже не жив!

— Ні, прошу пані! Буде живий. Це ще не конче, щоб відразу вмер. Але мені таки здається, що мозок у нього нарушений, то вже Бог знає, чи й прийде він до себе.

— Ну, Гапко! Не згадуй про таке! — промовила пані немов з докором, але з таким якимось відтінком бадьорости в голосі, що бистріший від Гапки слухач був би підмітив якусь таємну радість при такім ореченню.

Власне прийшла Параска з водою, і пані зараз змінила тему розмови.

— Ну, Гапко, ходім лагодити деяке снідання. А ти, Параско, будь тут, а якби хворий прокинувся, то покличеш або мене, або Гапку.

— Тут конче треба, щоб хтось раз-у-раз при хворім сидів. І то хтось тямущий, — мовила Гапка.

— Ну, таж маємо... Господи! А я загуталась та й про головне й забула! А ще сюди йдучи, думала про нього, Гапко! Що це значить, що Деменюка нема? Де Деменюк?

— Не знаю, прошу пані. Я від учора з вечора його не бачила.

— Як то, і не ночував дома?

— Не знаю, я його не бачила ані вночі, ані нині рано.

Отак розмовляючи, вони обі вийшли з офіцини на подвіря. Пані Олімпія зирнула в городець перед вікном, де Гадина вже докошував бурян.

— Слухай, Гадино, — обізвалась пані, — ти не бачив де Деменюка? Коло єгомостя треба комусь раз-у-раз сидіти. Я не все маю час. Параска ще менше, а Деменюк був би до цього найліпший.

— Я бачив Деменюка, але не нині, а ще вчора вночи, — мовив Гадина.

— Вночи? В якім часі?

— Не знаю. Вже було темно. Ага, та саме перед тим, як ясна пані мене здибала на подвірю.

— Деж ти його бачив?

— А тут.

— Де тут?

— У помешканню єгомостя. Єгомость розмовляли з ним досить довго, а потім він пішов геть. Казав, що йде до коваля Гердера.

— Як жеж ти це бачив? Як чув?

— Я ходив по саду... садівник мене просив обійти, чи хто де не закрався... дивлюся з тамтого боку, в вікні о. Нестора світло. Я підійшов під вікно й бачив...

— Щож ти бачив? Що? — поспішно питала пані.

Поза її плечима пішов мороз, по лиці розлилася смертельна блідість, на чоло почав виступати холодний піт. Гадина не бачив цього. Він стояв з косою в руці й похилив лице вниз, бачачи по невчасі, що непотрібно вирвався з цим оповіданням, котре може наробити йому біди.

— Ну, говори, говори, що ти бачив? — налягала пані.

(Дальше буде).

Дж. Малей

ЗВІТ З ПОБУТУ В СОВЄТСЬКІМ СОЮЗІ

ВАШИНҐТОН, Д. К. (ОНА). — Офіс Военних Інформацій оприлюднив звіт урядового представника морської транспортації в Совєтському Союзі, капітана А. В. Пірсона, про те, що він там бачив і пережив. Капітан Пірсон уродився в Швеції 1886 року. До Америки прибув ще молодим хлопцем і 1912 року став горожанином Злучених Держав. Працював довгі літа в корабельній компанії Мур-Мікормик як капітан на однім з пароплавів, що курсували між Ню Йорком і Південною Америкою. В 1942 році американський уряд вислав його до Совєтського Союзу як представника морської транспортації в тих портах, в яких американські кораблі виладовували післану Совєтам американську военну зброю.

По своїм повороті до Америки капітан Пірсон написав урядови довший звіт про те, що він там бачив і пережив. Розуміється, що цей звіт є довірочний, але уряд думає, що дещо можна подати до загального відома.

Капітан Пірсон дуже добре виконав поручення американського уряду в Совєтськім Союзі і як повернув, то уряд назначив його капітаном пристані в Сан Педро. Пірсон має тепер ранґу командного лютенанта американської морської фльоти.

Про свою подорож і побут в Совєтах капітан Пірсон оповідає так:

На весні минулого року я виїхав до Мурманська як представник американського правительства. Америці треба було мати там свого чоловіка і я згодився поїхати. Зі мною також поїхав Ґ. Р. Вейнстейн, що мав бути моїм помічником. З Ню Йорку до Ісляндії ми не мали ніяких особливих пригод, але з Ісляндії до Мурманська німецькі підводні лодки атакували аж три рази. Перших два рази вони нічо серіозного нам не заподіяли, але третий раз мали щастя. Німці нападали на нас субмаринами і літаками. На третого травня вночі я проходжувався з своїм товаришем Вейнстейном по нашім кораблі й обговорював з ним плян праці в Мурманську. По якімсь часі він пішов спати, а я ще хотів підголитися. Як тільки приготовився до голення німці заатакували наш корабель і поцілили його повітряною торпедою. Він почав тонути. Я вилетів на палубу і почав з товаришами спускати ратунковий човен. Корабель тонув дуже скоро і ми ледви вратувалися. На морі панувала буря і кидала нашим ратунковим човном як сірником. Над ранком надплила рибальська лодка і виратувала нас. Ми чули, як над нами літали ворожі літаки, але надворі падав сніг і вони нас не бачили. На третий день ми прибули до Мурманська і дякували Богу, що не потопилися.

В Мурманську я стрінув анґлійського представника морської транспортації, Мікорміка. Він привитав мене й казав, що в Мурманську все в порядку. Мікормік був радий, що я приїхав й обіцяв, що буде зі мною кооперувати. Як ми розмовляли, до нас біля пристані підійшов невеликого росту чоловік і почав говорити з Мікорміком про якесь діло. Потому ми познайомились і я довідався, що це був проф. Папанін. Тойсамий, що в 1938 році їздив на північний бігун робити метеорольоґічні студії. Про нього тоді в Америці дуже багато писали, а в Совєтськім Союзі він є леґендарною фіґурою. Він був першим совєтським громадянином, з яким я познайомився, але розмовляти з ним не міг, бо він негайно відійшов. Мікормік казав, що Папанін є головою морської транспортації на північнім морі і завше дуже занятий.

Я пішов до призначеної для мене кватири, переодівся, випив гарячого чаю, і положився відпочати. За якийсь час німці зробили наїзд і так збомбардували місто, що годі було до ладу привести. Непрошені гості навідувалися до Мурманська кожного дня рано, у вечер і нічно. Одного дня ми перебули чотирнацять повітряних рейдів. Я з початку записував напади німців на Мурманськ, але їх було так багато, і так часто, що занотувавши 168, перестав записувати їх. Це перший раз переживав я бомбардування міста з літаків і мушу признатися, що це є страшна річ. Як почнуть падати бомби, там здається, що світ догори ногами перевертається. Але жителі Мурманська вже призвичаїлися і не ховаються від бомбовозів аж тоді, як вони опиняться над самим містом. Тоді не лиш люди ховаються, але також пси і кури. Як тільки почують гудіння мотору, то негайно шукають захисту.

Портові робітники тримаються іншої засади. Вони не ховаються доти, доки бомбери не появляться над ними і почнуть кидати бомби. Я не раз бачив, як робітники працювали навіть тоді, коли німці їх бомбардували. Російські робітники в Мурманську ненавидять німців з глибини своєї душі, а як ці появляться над містом, то совєтська протиавіяційна артилєрія так завзято борониться, що велике число німецьких бомбовиків вже не вертає додому. Але німці не дають за програну. Вони тратять велику масу літаків над Мурманськом, але все одно налітають і бомбардують місто. Їхні летунські майдани находяться в Финляндії і звідти вони уладжують повітряні напади. Як відбувається рейд, то німці летять скадрона за скадроною і скидають бомби, від котрих ціле місто трясеться неначе підчас землетрусу. Совєтські робітники лають німців страшними словами, але як тільки вони відлетять, то ці перші беруться до праці так, якби нічого не було. Вони вже до всього привикли.

Хочу прилюдно заявити, що такого народу як совєтські робітники, я ще ніде не бачив. Вони є люди холоднокровні і дуже відважні. Не покидають праці в часі найбільшої небезпеки, а як таки треба на короткий час де сховатись, то вони нарікають, що німці не дають їм спромоги виконувати праці. Совєтські робітники в Мурманську є тверді, але товариські. Вони є переконані, що перемога буде по стороні Обєднаних Держав. В часі свого побуту в Мурманську, я ніколи не чув, аби хто припускав, що альянти можуть програти. Це є цілком виключене. Бачучи такий бадьорий настрій і завзятість совєтського народу, я подивляв цих людей і думав собі: „Господи Боже — з таким союзником, ми ніколи не програємо".

В цього народу є постанова і він ставиться до війни дуже серіозно. Наприклад, я сам бачив, як приїхавші на відпустку червоноармійці не користали з неї, але зголошувалися до праці в порті й робили без ніякої заплати. Вчора чоловік наставляв свою голову під ворожі кулі на фронті, а нині приїхав на відпустку і замісць відпочивати, він голоситься до праці, яку треба негайно виконати.

Я бачив як совєтські жінки в Мурманську працювали по одинадцять годин денно. Вони тільки живилися разовим хлібом і зупою, але їм робота горіла в руках. Я не чув ніяких нарікань. Робітниці були веселі і ставились до своїх завдань дуже серіозно. В часі свого побуту в Совєтському Союзі, я дуже полюбив той нарід, полюбив його за те, що він знає, защо бореться.

Американські моряки також дуже шанують совєтський народ. Я часто розмовляв з ними в своїй канцелярії в Мурманську і вони казали, що мають велику пошану до совєтських робітників. „Як тільки американський корабель припливе до берега", оповідав один з наших моряків, „то совєтські робітники негайно збігаються й оглядають привезені нами з Америки танки і літаки. Вони так тішаться ними, як маленькі діти гостинцем. Якби так американці знали, з яким ентузіязмом совєтські робітники приймають американську поміч, то вони інакше би ставились до совєтського народу".

Совєтські робітники високо цінять американську поміч, бо вони бються за своє існування і кожда гармата, чи літак має дуже велику вартість. Совєтський нарід ставиться до Америки дуже прихильно і трактує наших моряків в Мурманську з великою пошаною. Я сам це бачив і наші моряки нераз про це мені оповідали.

Одної суботи я ішов оглянути прибувший з Америки корабель і по дорозі стрінув знайомого чоловіка з Ню Йорку. Ми перекинулись кількома словами і розійшлись. Він також працював в Мурманську і радів з того, що своєю працею причиняється до перемоги демократичних держав над темними силами фашистських диктаторів. По огляненню корабля капітан запросив мене на обід, але як тільки ми почали їсти, то німці збомбардували пристань. Ми вибігли на палубу й дивилися, як совєтська артилерія відбивала повітряний напад. Німці дістали доброго бобу й відлетіли до Финляндії. Ми вернули до їдальні і докінчували обід, але над Мурманськом зявилася друга скадрона німецьких літаків і так сильно почала бомбардувати місто, що воно майже ціле загорілось. Навіть біля нашого корабля впала велика бомба, але не зробила ніякої шкоди.

Як німецькі бомбовики відлетіли, то я з другим капітаном пустився бігти до міста, об мені здавалося, що мій дім також був в огні. Ми бачили, як бомби розривали залізну дорогу, порозкидали залізнодорожні вагони, знищили телефонічні дроти і поробили великі ями в місті. Всюди лежали побиті старі й молоді люди, текла кров й горіли будинки. Перед одною хатою ми бачили двадцять і вісім трупів, між котрими я пізнав свого знайомого з Ню Йорку, якого я щойно був рано стрінув. Хто був би подумав, що того самого дня я буду його ховати. Це був великий удар для мене. Тої суботи я сповняв обовязки лікаря, погребника і священика. Мене кликали до трупарні пізнавати вбитих, які ще рано весело працювали при виладовуванні наших кораблів і тішились, що Америка достачує їм военного знаряддя. Я пізнав труп нашого кухаря, якого ми з Мікорміком того самого дня поховали на мурманськім цвинтарі. Мікормік викопав ґріб, а я відправив молитву. Того повітряного рейду в Мурманську я не забуду до гробової дошки, бо стільки пролятої крови і порозриваних трупів я ще ніколи не бачив. Та мурманська трупарня донині перед очима мені стоїть. Сморід, трупи, кров, плач рідні — таких сцен не можна ніколи забути. Я перший раз ходив по кістки в людській крові, а як виходив з трупарні, то дві дівчинки благали, щоби я привернув життя їх вбитим сестричкам. Вони дивилися на мене, як на чудотворця, але я нішо не міг їм порадити.

От яке пекло переживає совєтський народ. Лютий ворог не перебирає в засобах і нищить його всіми способами. Ні, я ніколи не забуду свого побуту в Мурманську.

Повернувши з цвинтару додому, я почав переглядати валізку нашого кухаря і найшов в ній лист від матери, в якім вона дякувала йому за гроші і питалася: „коли ти, дорогий сину, додому вернеш? Чи ти знаєш, що я вже дванадцять літ тебе не бачила?" Ні, дорога мамуню, ти вже не побачиш свого сина. Він вже не верне додому.

В короткім часі після цього рейду на Мурманськ я виїхав до Архангельська. Їхав з Мурманська поїздом, а моїм товаришем подорожі був молодий червоноармієць. Був веселий, бадьорий і мав на грудях дві ленінські звізди. Ми заприязнились і розмовляли про війну і він оповідав мені дуже цікаві річи. Наприклад, говорив, що німецькі вояки є дуже великі боягузи. Він був довгий час на фронті і добре простудіював німецьких „суперменів". Казав, що вони тільки машинами добре воюють, а як прийде стати віч на віч в рукопашнім бою, то німці відразу здаються і поводяться як непосидющі діти перед батьком, коли побачуть ремінь в його руках.

В дорозі з Мурманська до Архангельська на наш поїзд напали німецькі літаки і хотіли його збомбардувати. Поїзд зупинився, а ми повтікали в ліс і ждали, поки німецькі літаки не відлетять. Німці кидали бомби, але поїзду не ушкодили і ми знов пустилися в дорогу. Мій червоноармієць дуже жалував, що не мав при собі машинового кріса, яким він управляє на фронті, бо він був би показав німцям, як вони мають право нападати на неозброєний поїзд. Вони тільки з безборонними людьми вміють битися, а як прийде до бійки рівний з рівним, то німці відразу здаються.

За якийсь час ми приїхали до розірваного німцями моста і мусіли пересідати в інший поїзд, який чекав на нас на другім боці. За яких дві години їзди ми розлучились. Червоноармієць пересів в інший поїзд і поїхав на фронт, а я поїхав до Архангельська.

Архангельськ в порівнанні до Мурманська є раєм. На нього німці не нападають і бодай можна добре виспатися. Я був тільки два місяці і дістав приказ вертати додому. Я прибув до Злучених Держав в місяцю вересню. Про свій побут в Совєтському Союзі я можу сміло сказати, що такого народу, як совєтський, і таких моряків, як американські, я подивляю і ціню дуже високо. Вони переживають правдиве пекло і дивляться смерти в очі з великою відвагою. Вони є запорукою нашої перемоги.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

РАЧЕСТЕР, Н. Й.

Свято Т. Шевченка і $513 на А. Ч. Хрест.

Дня 14. березня відбулося в битком набитій парохіяльній просторій галі при укр. грекокат. парохії св. Йосафата Шевченкове Свято, яке зачалось вітспіванням „Заповіту" (Шевченко-Стеценко). Понад 600 осіб стояло, як співав Мішаний Хор під проводом диригента п. Петра Довгого. Хор відспівав ще „Думи мої" (Шевченко-Лисенко), а при кінці концерту „Стоїть гора високая" (Смоленського) і „Живи Україно" (М. Гайворонського), вивязуючись з свого тяжкгоо завдання досить добре.

У вступнім слові підніс п. Володимир Гавриляк, представник Комітету, заслуги Шевченка, стверджуючи, що його дух житиме так двого, поки житиме український нарід. Реферат про життя і діяльність Шевченка виголосив англійською мовою о. Й. Шмондюк, молодий сотрудник. Доклад був пристосований до того, що призначений головно для нашої молоді. Мені здається, що наша молодь ще ніколи не мала нагоди почути в англійській мові реферат про Шевченка, виголошений з такою любовою і пошаною до Шевченка, що кожний міг відразу пізнати, чому саме український нарід так високо цінить свого ґенія і мученика. Ще реферував п. Дмитро Братусь, що зупинився головно на тому, щоби обєднатись і спільно помагати українському народови, бо таким чином виявимо, що ми дійсно розуміємо Шевченка.

Панна Анна Парута відспівала в супроводі пані Софії Дорофей три народні пісні та „Забудь мене" (Карманський-Стеценко), заслуживши собі за те на щирі оплески. Пані Катерина Гнатків, відома співачка, відспівала в супроводі Ф. Джовнс „Ой гляну я" (Шевченко-Волошин) і „Гопак" (Шевченко-Мусорґський). Тут не обійшлося вже без наддатку, бо пані Гнатків співала прекрасно. Сольоспіви панни Марії Климців, „Плавай, плавай, лебедонько" (Лисенка) і народня пісня, теж випали дуже гарно. Як і дуети панни Марії Климців з п-нею Юлією Січинською: „Тече вода спід явора" (Лисенко) то „Ой на гору козак". Деклямації були такі: „В роковини смерти Шевченка" (І. Франко) — Оля Сверида; „Мені однаково" (Шевченка) в англійській мові — С. Хміляк, та „Кавказ" (Шевченка) — Михайло Кубарич. Та остання деклямація випала особливо гарно. Крім них деклямував ще „Ой три шляхи" (Шевченко) малий Івась Січинський, сміло й відважно, за що теж і він дістав грімкі оплески. Дуже добре випала інсценізація поеми Шевченка „Розрита могила", яку виконали: А. Задорецький, С. Хміляк, О. Сверида, М. Василишин, М. Гик, Й. Василишин. Скрипкове сольо виконав Мирослав Цицак, молодий наш скрипак-артист, що покінчив вищі музичні студії. Кінцеве слово виголосив п. М. Василишин.

Свято закінчено хором і солістами, що разом відспівали обидва гимни: американський і український.

На концерті були теж представники А. Ч. Хреста, яким касієр п. І. Януш вручив чека на суму $513 від громади. Американські місцеві часописи помістили знимки з свята і широкі згадки про свято і збірку на Червоний Хрест.

Ще зазначу, що в нашій громаді зачинає народне життя набирати нового розмаху. Уже думають над пляном, як далі допомагати українському народови в Европі й в тій справі відбудуться незабаром ширші наради.

К. Шевчук.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З нагоди вистави песи „Циганка Аза".

Коли прийдеться нам розбирати справу українського театрального мистецтва, то прийдемо до висновку, що наша театральна література є досить скромною, як скількістю так і своєю якістю. Велике число із пес не надається до постановки тому, що в них мало позитивного елементу. Наш селянин є представлений у них в некультурній формі. Кругом нього всякі темні духи, які дальше триюмфують над справедливістю та чесністю. Другий важний чинник у виставленню драми, на який багато авторів не звертають уваги, це технічна сторона. Наприклад, буває так, що песа на 4 чи 5 дій має 6 або 7 відслон і кожна із тих відслон представляє інше місце. Отже, коли це може має свою вартість із літературної сторони, то із технічного боку вона не практична, а то і не можлива до постановки у наших скромних засобах. Через те буває, що деякі песи, написані навіть слабшими авторами, мають добрий успіх зі взгляду на свою драматично - технічну структуру.

Одна із таких добрих, що заслугує на особливу увагу для любителів української сцени, це є „Циганка Аза", драма на 5 дій зі співами та танцями написана нашим клясиком — Михайлом Старецьким. Тому що ця песа є досить трудна, не часто можна її побачити на нашій сцені. Ця драма є цікавою не тільки своїм драматичним змістом, акцією, співами та танцями, але також є поучаючою із чисто національної сторони.

Тут автор представляє табор циган, що вандрує по цілій Україні, з одного села в друге. Це народ вільний, свобідний і рівночасно байдужний. В них спів, музика та танці на деннім порядку. Так і зясовано це в їхній пісні:

„Бо ми вільні собі птиці.
Вітер брат нам, нічка мати".

Головними особами в цім таборі являться: Аза, молода циганка, яка кохає цигана Василя. Анраш, старий циганський отаман і стара циганка Гординя, мати цілого табора, та багато інших циган та циганок.

Завязок цеї драми починається тоді, коли Василь залюблюється в селянській дівчині Галі, а вона виходить замуж за його проти волі своєї рідні. Батько перед смертю вирікається її за її вчинок і також наказує своїх синів, щоби вони відреклись сестри.

Василь і Галя тяжко бідують. Погоріла їм раз хата, яку поміг будувати пан, як також погоріла кузня, що була одиноким джерелом їхнього істнування. Тепер настала нужда така, що й їсти нема що, тільки вітер та пугач завиває коло хати, яка стоїть коло цвинтаря. Галя ходить мов громом прибита, бачить як Василь нудиться за циганами, і вона також думками між своїми, на селі, при веселих часах. Одинокою розрадою для неї являється добродушний, але затурканий сирота Панас, який деколи розвеселить її. Ну і здавалосяб, що біді кінець, бо Василь дістав гроші в пана на викінчення кузні та на ковальські причандали. Та ні — приходять цигани опять до села, циганська кров заграла у Василя, і він лишає свою жінку та йде до них.

Коли Аза і Василь прирікають одно другому не розлучатись до смерти, в той час прибігає Панас і каже, що там Галя голосить „за чоловіком і батьком". Це зворушує Василя і він біжить до жінки та дитиночки, лишаючи Азу, яка горить із заздрости та обіцяє пімститись на нім.

Але циган циганом. Його не привяжеш до одного місця. Василь вертається знову до Ази. Тепер вона йому недовіряє: коли ти мене кохаєш, то вбий жінку і дитину. Василь остовпів. Вона дальше грає на його нервах. На кінець вона хоче іти до пана, до розкошів, як вона це говорить. Очевидно, для Василя це забагато. І він її вбиває.

Як бачимо із цеї драми, що циган належить до циганів, а селянська дівчина належить до селян. Це можна пристосувати навіть і до наших обставин...

Коли хочете побачити ось ту добру песу, приходьте на день 10-го або 11-го квітня до церковноці галі під ч. 217-219 Іст 6 вулиця в Ню Йорку. Драма „Циганка Аза" буде виставлена двічи для бенефіту тов. „Дністер", 361 від У. Н. Союзу.

Михайло Скоробогач.

КОНҐРЕСМЕН МЕЛВИН МААС З МІНЕСОТИ,
котрий преложив новий плян побору людської сили.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

З МУЗИКИ

„ЛЮБКА КОЛЕССА ЧАРУЮЧА НА ПОМИНКАХ..."

Під таким наголовком помістив торонтонський „Івнінґ Телеґрем" з 27. березня б. р. обширну рецензію про великий концерт в память Тараса Шевченка, в якому виступали такі артистичні сили як пяністка Любка Колесса та тенор Михайло Голинський, а промовцем був Антін Глинка, парляментарний посол. Велика концертова саля „Месі Гол" в Торонто, як пише часопис, була битком набита. Звідомлення згаданого часопису про цей концерт дуже ріжниться від інших, що появляються з нагоди таких концертів. Згадка про Шевченка коротка, але змістовна, з підкресленням поваги і сили „Заповіту", відіграного на піяні панною Стелею Шкляр на початку концерту. Як пані Любка Колесса, так і П. Голинський виступили з широкою програмою.

З цього, що написано про гру пані Любки Колесси, наведемо перше речення на початку, яке звучить так: „Любка Колесса заставляє піяно співати при першім дотику її чудових рук", та кінець, в якому читаємо: „Вона є піяністкою, котра чарує, навіть в хвилинах найглибшої задуми. Вона добуває з піяна пісню, яка залишається в нашій памяти ще довго по тім, як не чути звуку".

Нові Думки про Сон

Сонце й сон.

Все, що живе на землі, є дитиною сонця. Кожне з них можна би прирівняти до мотору, що крутиться доти, доки воно світить. Тому, що сонце все освічує лише половину земної кулі, завжди живе лише половина сотворінь. Скоро лише життедайне сонячне світло пересунеться на один ступінь довжини, а за ним надтягне темрява, завмирає на цій смузі життя: квітки стулюють свої пелюстки, листочки хиляться вділ, ростини перестають побирати з повітря двоокис угля й не асимілюють його, комахи залазять у щілини, а пташки не цвірінькають так мило для нашого вуха, як удень. Лише хижаки виповзують зі своїх криївок, щоби насититися добичю. Діти сонця сплять. Восени, як сонце починає кружляти чимраз нижче над овидом, дерева скидають своє листя, перестають жити й майже пів року сплять. А з ними завмирають усі нижчі тварини, що ще не навчилися обходитися без сонця й хоронитися перед студінню. Комашка дубіє, жаба залазить у намул і дрімає так до весни. Кажан (лилик) загортається в свої крильця, їжак звивається в клубок і навіть вуйко-бурмило засипляє сном праведних. Майже пів року вони просипляють. Ростинам і нижчим холоднокровним тваринам випадає з рахунку їх життя три четвертини через ніч і зимовий сон. Лиш одну четвертину вони проводять у повній свідомості без сну.

Та в історії нашої планети виступає дуже замітна подія: живе сотворіння — дитя сонця еманципується від свойого батька сонця. Воно виучується нагромаджувати в собі великі маси ростинної поживи й спалювати її в собі поволі. Ростинні матерії це стиснене тепло сонця, ростинна пожива це проковтнене світло сонця[1]). З цими нагромадженими припасами сонячної енергії мандрує тварина крізь життя, крізь ніч і зиму.

Та навіть найвище теплокровне сотворіння не виеманципувалося (зробилося незалежним) ще від сонця. Правда, воно не є вже в зимі мертве, зате вночі, яку можна би назвати зимою дня, в холодну, безсонячну ніч воно спить. Нічний сон теплокровних тварин це мабуть ніщо інше, як історичний остаток з ранніх часів звірячого роду, коли тварини були здані на сонце й не могли ще жити серед ночі й зимна. Та поволі тварини навчилися вилучувати зимовий сон. Можемо ступінь за ступнем слідкувати, як цей процес визволювання зпід зимового сну поступає крок за кроком вперед. Нижчі ссавці не звільнилися ще від нього[2]). Птахи радять собі тим способом, що втікають перед зимою у вирій на південь. Розвиток вищого тваринного світу, а головно розвиток людської культури, змагає в напрямку до як найбільшого обмеження, а може навіть до повної перемоги нічного сну. Сон — це атавізм (поворот) у тім загальнім, раньо-історичнім змислі, що всі сотворіння прийшли на світ як діти сонця. Коли вони, як сонячні мотори, мусіли припиняти свій рух уночі й зимі. Правда, сьогодні вони перемогли зиму, як менше темну частину безсонячного часу, але вночі вони западають у давній, колишній сон.

Інакше дивиться на сон знаний психольоґ і дослідник тварин Теодор Цель. На його думку, сон це притаювання, вдавання мертвого слабих, безборонних тварин перед нічними хижаками, щось подібне, як це ще ньогодні роблять деякі хрущики й комашки.

Сон займав людські уми від давен давна. Ним займалися вчені, фільософи й поети. Для цих останніх сон це той, „що розвязує замотаний клубок життя, це смерть кожного дня, купіль трудів, бальсам сердечних ран, друга страва на пирі природи, головна страва на бенкеті життя".

Сон — навмисна смерть?

Точні наукові досліди над сном почалися щойно в наших часах. Щойно вони положили перші обєктивні основи під зрозуміння цього таємничого чуда природи. Кожний з нас знає, якто хрущики прокидуються неживими. Є це охоронний рефлекс (відрух), який можна викликати дотиком певних місць на тілі. У сонечка (зазульки) можна викликати це явище, як доторкнутися його грудних сеґментів; сонечко оживає за дотиком його черевних сеґментів. В одного роду блощиць самчик вилазить на вище положений листок і там жде на „вибрану свого серця". Скоро побачить, що на нижче положенім листочку лізе самичка, кидається на неї, але так, щоби поцілити в вільне місце між головою й грудним щитом. Поцілить, то самичка попадає в паморохи й він може задоволити свої бажання; не поцілить — то пропав. Красуня розлючена його незручністю, ловить його і вбиває на місці.

Подібні стани, як удавання неживого або відрухові неневільні паралїжи, приходять також і у вищих тварин ба навіть у людини. У них можна викликати паралїжовий відрух головно при помочі очей. Коли курку притиснути головою до землі, а поперед очима потягти сюди й туди крейдою, то курка буде загіпнотизована, себто буде „зачарована" рефлексом, який роблять рухи крейди на її очі, і то спеціяльно на її зорові мязи. Подібним способом загіпнотизовує гадюка свою жертву. Гадюка впялює в неї свій зір, випрямлюється високо вгору, а жертва не може відірвати від неї свого зору й тому не може порушитися. Подібно поступає гіпнотизер із людьми. Він або полонює зір свого медія або тим способом, що впялює в нього свій зір, або тим, що держить перед його очима лискучий діямант. Таким способом наступає такий самий відруховий поневільний параліж, каталепсія, у людей, які дають легко впливати на себе, які легко піддаються чужій суґґестії. Гіпноза це стан примусового паралїжу, споріднений з удаванням мертвого у тварин і є де-вчім подібний до нормального сну. Гіпнозу можна легко перевести в сон.

Ті й деякі інші спостереження веліли припускати, що сон регулюють нервні осередки, що стоять у звязку зі зоровим осередком. Це припущення потвердила нова хороба, що виринула щойно в наших часах. Є це грипа голови, названа в науці Encephal. lethargica, себто запалення мізку, що виступає в парі зі сплячкою (летарґом). Як при грипі голови запалення приблизиться до ядра нервів очних мязів на задній стіні третьої мізкової комори, на переході між межимоззям та середмоззям, то рівночасно з паралїжем очних мязів виступає або сплячка або безсонність. Як хоробливий процес поступає ззаду вперед, то хорого огортає безупинна втома; коли навпаки, процес поступає з переду назад, то хорого огортає безупинний неспокій. На задній стіні третьої мізкової комори находиться у людини осередок, що кермує сном, коротко — осередок сну. Осередок цей складається з двох частин, що ділають супротивно. Як захорує передня частина, то людина тратить сон, а як захорує задня, то людина хорує на сплячку. Одна частина є осередком сну, а друга безсонности. Як це видко на затроєних сонними засобами, ці засоби ділають через спеціяльний вплив на цю околицю мізку.

Сон, який викликують ці осередки незнаним іще нам способом, є подвійним процесом. Осередок сну ділає з одного боку на анімальну нервну систему[3]), на мізкову кору, що лежить перед ним і над ним, з другого боку на центральну частину веґетативної системи, що лежить насподі четвертої мізкової комори і в продовженім хребовім стрижені, ззаду й під ним. Осередок сну бльокує мізкову кору, себто відрізує її від зовсішнього світу. До осередка свідомости не дістаються вже через змислові органи ніякі подразнення, людина вже ззовні нічого не бачить, не чує, не відчуває — вона спить. Славний клінік Штрімпель слідив одного нервово хорого. Всі його змислові апарати, з виїмком одного ока й вуха, були завмерлі. Також його шкіра була нечула. Коли Штрімпель заткав цьому хорому вухо ватою й держав свою руку перед тим його оком, на яке він бачив, то хорий засипляв. Сон це бльокада мізку. Вміння засипляти полягає на тім, щоби могти збльокувати (відрізати, відділити) свій мозок від вражінь зовнішнього світу. Хто нічого більше вже не думає й нічого більше не відчуває, той спить. Хто може припинити свої думки, є мистцем у засиплянні подібно, як Наполеон. Наполеон зрадив своє вміння бути чуйним і засипляти: „Ріжні справи лежать у моїм мізку посортовані наче в шуфлядах. Одну висуваю, другу засуваю, як сам хочу. Як хочу відпочити, замикаю всі шуфлядки — і сплю". Крім бльокади мізкової кори, яка веде до сну мізку, наступає загальмування веґетативних осередків і веґетативний сон, сон тіла. Напруження мязів розпружується, мязи стають вялі, віддих глибокий, биття серця стає повільніше, залози обмежують свою діяльність. Катар, що в день не давав нам спокою, в сні наче кудись дівся. Як уранці пробудимося, тішимося, що не маємо вже катару; та за чверть години бачимо, що це вилічення також лише сновиддям; сном і сновиддям залоз, які, подібно, як мізкова кора, є бльоковані підчас сну тіла.

(Дальше буде).

[1]) Велику частину поживи й матерії, потрібної до будови тіла, побирають ростини з повітря у виді чадного квасу (двоокису вугля). Двоокис вугля є для тварин і людини отрùєю, а для ростин поживою й будівельним матеріялом для їх тіла. Цей двоокис вугля побирають ростини своїми зеленими частинками, отже в першій мірі зеленими листочками. Діяльність цю, що ростина може побирати з повітря гази й замінювати їх на сполуки потрібні її до життя, називаємо асиміляцією, себто уподібнюванням, присвоюванням. Тварини не вміють цього. Вони мусять живитися або ростинами (ростиноїдні тварини), або зїдають інші тварини, що живляться ростинами (мясоїдні тварини). Лис поїдає курки, але курки їдять зерно, вовк пожирає серну, але серна їсть ростини. Ростини потребують до асиміляції двоокису вугля сонця. Без світла сонця асиміляція неможлива — вночі вона зовсім спиняється, а в хмарні дні далеко менша, як у погідний сонячний день. Правдиві слова Франка, що „ми діти сонця", бо без сонця не було би ростин, якими ми живимося, не було би мяса, молока, й масла, бо тварини, що нам їх доставляють, не мали би що їсти. Інстинктом відчуваємо, що сонце наше життя, і ми тужимо за ясними, сонячними днями, бо ми дійсно діти сонця.

[2]) І так у зимі сплять: бабак, хомяк, ховрах (суслик), вовчок (капшавка), ліскулька, кажани (лилики), їжак; із більших ссавців спить борсук і медвідь.

[3]) Під анімальною нервною системою розуміємо мозок і хребовий стрижень як центральні органи й нерви, що виходять з них. Анімальна нервна система посередничить в передаванні рухів і відбиранні вражінь, що звязані зі свідомістю, отже у вражіннях, довільних рухах, сні й думанню. Веґетативна нервна система інакше співчульна або вузлова нервна система, якої осередки творять вузли (ганґлії) й сплети, з яких вибігають нерви співчульні; вона реґулює чинності нутрощів: серця, шлунку, кишок, легенів, виділювання слизі, слини, поту і т. д.

ПРОГРАВ ПОЄДИНОК. — Це був німецький повз, але він пішов на двобій з американськими військами й програв його. Майор Баб Броскин оглядає його на провалі, що веде до міста Ґафси.

ЗА ОСТОРОГУ ЗО СКАЖЕНИНОЮ.

Головна квтира другої службової команди військових сил на Ґовернорс Айленд, у Ню Йорку, подала до відома, що в вівторок, 30. березня, коло 3. години сполудня, якогось невідомого вояка покусав собака на перехрестю вулиць Смитфілд стріт і Перша Евеню в Питсбурґу, Па. Мовлявь, як показалося, пес був скажений. Вояк цього не знає. Його рана є уже небезпечна; коли він не буде лікуватися, укушення спричинить смерть. Лікування мусить початися як найскорше, бо як недуга розвинеться, тобто по упливі 10 до 14 днів, на лікування буде залізно.

Сказано було далі, що догадуються, що вояк виїхав з Питсбурґа. Якби він дістав отсю вістку, він має негайно зголоситися до найближчої військової влади, аби піддатися негайному лікуванню.

Зараз наступного дня по розсилці цеї просьби зголосився до військової влади в Питсбурґу 20-літній вояк, „простий", Трентіно Скарпіно, кажучи, що оголошення відноситься видно до нього. Його приятелі дізналися за пошукування військової влади й він зголосився. Одначе він заявив, що собака його не вкусила так сильно, аби пробити шкіру. Лікарі оглянули вояка й ствердили, що справа мається дійсно так, як вояк каже: з огляду на те, що зуби собаки не пробили тіла до крови, заразки скаженини не могли дійти до крови. Вояка відправлено, не піддаючи його лікуванню.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

КЛІВЛЕНД, О. — Збори Тов. Сокіл, від. 336, відбудуться в неділю, 11. квітня, в годині 1. пополудні. Просимо всіх членів прийти на збори і вирівнати свої вкладки, бо тепер тяжко до кожного члена їхати за вкладкою. — Т. Кальмук.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Збори Тов. Зап. Січи, від. 75, відбудуться в неділю, 11. квітня, в год. 1. пополудні, в салі У. Н. Дому при Мартін ул. Просимо приносити свої місячні вкладки на збори, бо час не позволяє їздити по хатах колектувати. — За уряд: М. Присташ, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Тов. ім. І. Франка, від. 334, відбудуться 11. квітня о 1. годині по обіді в У. Н. Домі. Просимо членів прийти на ці збори, бо є важні справи до полагодження. Також просимо членів вирівнати свої довги, бо в противнім разі будуть суспендовані. — За уряд: Н. Задерецький, предс.; С. Морозович, фін. секр.-кас.; І. Жук, рек. секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Бр. св. Володимира, від. 130, повідомляє своїх членів, що квартальні збори відбудуться в суботу, 10. квітня, в 8. год. ввечір, в парох. домі, 217 Іст 6. вул. Обовязком кожного члена є прийти на ці збори, бо маємо важні справи до полагодження. — І. Серединський, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Місячні збори Тов. ім. Д. Вітовського, від. 375, відбудуться в неділю, 11. квітня, в годині 12:30 пополудні, в У. А. Горож., 847 Н. Френклин ул. Просимо всіх членів, місцевих і позамісцевих прийти на означений час. Напоминаємо довгуючих членів, щоб прийшли і вирівнали свій довг, бо в противнім разі можуть бути суспендовані. — За уряд: Н. Волошанський, предс.; Н. Паращак, кас.; В. Відей, секр., 6009 Yocum St.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Місячні збори Тов. Любов, від. 45, відбудуться в неділю, 11. квітня, в домі Тов. Горожан, 847 Н. Френклин ул., в годині 2. пополудні. Тому, що є багато ріжних справ до полагодження, просимо членів прийти на означений час. Кампанія приєднування нових членів продовжується, тому просимо зголоситися на збори, а орґанізатор А. Маланчук радо обслужить. Саля зборів отворена від полудня і будемо полагоджувати всілякі справи. — М. Дубас, предс.; А. Гарасим, кас.; Т. Малик, секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. — Збори Тов. Укр. Січ, від. 182, відбудуться в неділю, 11. квітня, в годині 3. пополудні, в гали парохіяльній, 45-47 Говп Евеню, Пасейк. На порядку нарад є Тов. справи до полагодження. Тому обовязком кожного члена є прийти на збори. Члени, що не платили минулого місяця, зволять прийти на збори і вирівнати свої вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. — О. Боднарчук, предс.; Г. Яськів, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Подаємо до відома членам Бр. св. Василія, від. 339, що місячні збори відбудуться в суботу, 10. квітня, в год. 7. ввечір, в домі Громади, 3322 Н. Лавренс ул. Просимо всіх місцевих і позамісцевих членів, хто має закуплені воєнні бони, щоби дали точний звіт урядови на цих зборах, бо цего вимагають вищі власти. — За уряд: І. Сорока, ст., Предс.; І. Сорока, мол., кас.; Андрій Хромяк, секр.

ОЗОН ПАРК, Н. Й. — Місячні збори Тов. Вільна Україна, від. 200, відбудуться в суботу, 10. квітня, в годині 8. ввечір. Просимо всіх членів, місцевих і позамісцевих, прийти на ці збори в означений час, бо є важні справи до вирішення. Рівнож буде обговорена справ 30-літнього ювилею нашого Товариства. Просимо всіх членів платити свої вкладки на час, бо в противнім разі будуть суспендовані. Члени, котрі не сповнять членських обовязків, не можуть користати з Товариських привілеїв. — За уряд: П. Господарець, предс.; О. Коцопій, кас.; В. Воргуль, секр., 95-24 — 93rd St., Ozone Park, N. Y.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. У. Н. Союзу, від. 292, подає до відома всім своїм членам, що квартальні збори відбудуться в неділю, 11. квітня, в годині 2. пополудні, в гали У. Н. Дому, 4655 Martin. На ці збори просимо всіх обовязково прийти, бо маємо багато справ до полагодження. Не легковажмо собі зборів, бо в тих часах нам треба якнайбільше сходитись і радитися. Пригадую тим кільком членам, що як вони ще в тім місяці не виповнять своїх зобовязань, то будуть суспендовані. Розпочинаємо приготування до святочного 50-літнього ювилею Батька Союзу з таким наміром, що в відділі має бути 500 членів, а в Союзу 50,000. Головний уряд Союзу вияснить, як це свято приготовити і чого від нас вимагає Батько Союзу. — І. Форись, предс.; П. Кізел, секр.; І. Андрусевич, кас.

МЕНВІЛ, Н. ДЖ. — Квартальні збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 349, відбудуться 11. квітня в годині 2., у Набожинського. Просимо членів прийти на ці збори на означений час. — Ілько Шегера, предс.; Дмитро Фидина, кас.; Микола Лісний, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Тов. Запорозька Січ, від. 251, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 11. квітня, зараз по другій Сл. Божій. Приявність кожного члена є конечна, бо маємо дуже важні справи до полагодження. Довгуючих членів напоминаємо, щоб прийшли й вирівняли свої вкладки, які довгують до Товариства. — За уряд: А. Янівський, предс.; Д. Пацула, кас.; Й. Керик, секр.

IRONDEQUOIT, N. Y. — Збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 289, відбудуться в неділю, 11. квітня, в годині 2. пополудні, в українській гали на Норт Ґудман. Просимо членів прийти на ті збори на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. — В Гусар, предс.; І. Януш, кас.; Н. Головка, секр.

ТАРЗАН, ч. 745 Сумнівна оборона.

NEXT DAY, TARZAN STIRRED HIS PEOPLE TO A FEVERISH PROGRAM OF DEFENSE!
TOILING GRIMLY, THEY BUILT A STOCKADED VILLAGE AND MADE STONE WEAPONS FOR THEIR ARSENAL.
BUT COULD THESE PRIMITIVE DEFENSES WITHSTAND THE POWER OF THEIR FOES?
AS HE FLED WITH HIS RUFFIAN CREW, JAGGER PANTED: "WE'LL BE COMING BACK. I KNOW A TRICK THAT'S SURE TO TRAP THEM!"
-745-
Dist. by United Feature Syndicate, Inc.
REX MAXON

Втікаючи зо своєю дикою залогою, Джеґер говорив: „Ми ще вернемося! Я ще знаю одну штучку, як їх піймати!"

На другий день Тарзан заставив своїх товаришів до горячкових приготовань до оборони.

Працюючи важко й поспішно, вони збудували село й оточили його високою огорожею та наробили багато камінної зброї. Але чи ці прості оборонні засоби зможуть здержати наступ ворога?